

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЄС: ВИВЧЕННЯ ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ

Вдовиченко О. М.

У статті наголошується на тому, що одним із головних завдань реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні є створення безпечних умов для життя людей та громади. Аналізуються результати реформування місцевого самоврядування в країнах Східної Європи на прикладі Польщі. Вивчається позитивний досвід докорінного перетворення суспільного сектора, зокрема суттєві зміни у сфері охорони громадського порядку і безпеки на рівні місцевих громад, що надасть змогу сформулювати організаційно-правові засади діяльності муніципальної варти в Україні, а також розробити механізм переходу до децентралізованих форм охорони громадського порядку. Визначено, що правовою основою діяльності муніципальної варти в Польщі на державному рівні є спеціальний законодавчий акт, а на локальному рівні - статут муніципальної варти.

Визначаються основні завдання муніципальної варти. Патрулювання території громади не передбачає покарання громадськості шляхом накладання штрафів. Метою їхньої діяльності є контроль стану публічної поведінки, запобігання порушенням громадського порядку, а також втручання в разі потреби. Якщо посадових осіб муніципальної варти викликають втрутитися, то вони діють безпосередньо в цій конкретній ситуації правопорушення. Муніципальна варта також має надавати ефективну допомогу людям, які її потребують або опинилися в складній ситуації. Стосовно кожної особи, щодо якої було вчинено правопорушення, стражник має взяти на себе ініціативу. Кожен службовець муніципальної варти має прагнути підвищити її престиж та піклуватися про безпеку і водночас про соціальну довіру. Громада очікує від стражника ініціативних професійних дій у сфері порядку та безпеки. Муніципальна варта виконує завдання громади щодо забезпечення порядку та безпеки на основі правил, законів та актів місцевого законодавства.

Зауважується, що з метою врегулювання діяльності аналогічних підрозділів в Україні необхідно прийняти Закон України «Про муніципальну варту», урахувавши позитивний досвід функціонування муніципальної варти в Польщі.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, забезпечення громадського порядку, муніципальна варта, територіальна громада.

В статье отмечается, что одной из главных задач реформирования местного самоуправления и территориальной организации власти в Украине является создание безопасных условий для жизни людей и общества. На примере Польши анализируются результаты реформирования местного самоуправления в странах Восточной Европы. Изучается положительный опыт коренного преобразования общественного сектора, в частности существенные изменения в сфере охраны общественного порядка и безопасности на уровне местных общин. Это позволит сформулировать организационно-правовые основы деятельности муниципальной стражи в Украине, а также разработать механизм перехода к децентрализованным формам охраны общественного порядка. Определено, что правовой основой

деятельности муниципальной стражи в Польше на государственном уровне является специальный законодательный акт, а на локальном уровне - устав муниципального стражи.

Определяются основные задачи муниципальной стражи. Патрулирование территории общины не предусматривает наказания общественности путем наложения штрафов. Целью их деятельности является контроль состояния публичного поведения, предотвращение нарушений общественного порядка, а также вмешательство в случае необходимости. Если должностных лиц муниципальной стражи вызывают вмешаться, то они действуют непосредственно в конкретной ситуации правонарушения. Муниципальная стража также должна оказывать эффективную помощь людям, которые в ней нуждаются или оказались в сложной ситуации. Относительно каждого человека, в отношении которого было совершено правонарушение, стражник берет на себя инициативу. Каждый служащий муниципальной стражи должен стремиться повысить ее престиж и заботиться о безопасности и одновременно о социальном доверии. Общество ожидает от стражника инициативных профессиональных действий в сфере порядка. Муниципальная стража выполняет задачи общества по обеспечению порядка и безопасности на основе правил, законов и актов местного законодательства.

Отмечается, что для урегулирования деятельности аналогичных подразделений в Украине необходимо принять Закон Украины «О муниципальной страже», учитывая положительный опыт функционирования муниципальной стражи в Польше.

Ключевые слова: органы местного самоуправления, обеспечение общественного порядка, муниципальная стража, территориальная община.

The article notes that one of the main tasks of reforming local self-government and the territorial organization of power in Ukraine is the creation of safe conditions for the life of people and society. The example of Poland analyzes the results of the reform of local self-government in Eastern European countries. We study the positive experience of a radical transformation of the public sector, in particular, significant changes in the field of public order and security at the level of local communities. This will make it possible to formulate the organizational and legal framework for the activities of the municipal guard in Ukraine, as well as to develop a mechanism for the transition to decentralized forms of public order protection.

The main tasks of the municipal guard are determined. Patrolling the community does not punish the public by imposing fines. The purpose of their activity is to control the state of public behavior, to prevent violations of public order, as well as to intervene if necessary. If officials of the municipal guards call to intervene, they act directly in the specific situation of the offense. Municipal guards should also provide effective assistance to people who need it or find themselves in a difficult situation. Regarding each person in respect of whom the offense was

committed, the guard takes the initiative. Each employee of the municipal guard must strive to increase its prestige and take care of security and at the same time social trust. Society expects the guard to initiate professional actions in the field of order. The municipal guard carries out the tasks of society to ensure order and security on the basis of rules, laws and acts of local law.

It is determined that the legal basis for the activities of the municipal guard in Poland at the state level is a special legislative act, and at the local level - the charter of the municipal guard. It is noted that in order to regulate the activities of similar units in Ukraine, it is necessary to adopt the Law of Ukraine "On Municipal Guard", given the positive experience of the functioning of the municipal guard in Poland.

Key words: local governments, public order maintenance, municipal guard, territorial community.

Постановка проблеми та її актуальність. У рамках децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування постала нагальна необхідність зміцнення ролі і місця місцевого самоврядування у сфері забезпечення охорони громадського порядку. На цьому тлі об'єктивно постала потреба у створенні недержавних суб'єктів правоохоронної діяльності, функції яких могли б якнайповніше кореспондуватися з очікуваннями населення конкретних громад.

Саме потреба вдосконалення законодавства, яке регулюватиме підтримання належного рівня громадського порядку, спричиняє необхідність прийняття такого акта в межах проведення реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Активне обговорення цієї теми не тільки в наукових колах (М. О. Баймуратов, А. І. Білас, О. М. Волуйко, Т. І. Гудзь, В. Б. Дубовик, Д. П. Калаянов, Н. В. Капітонова, В. А. Орлов, С. В. Петков, О. С. Проневич, О. С. Юнін та ін.), але й серед посадовців, політиків та громадськості, свідчить про актуальність створення органів правопорядку в системі місцевого самоврядування.

Однак, незважаючи на активні дискусії, що відбуваються на різних рівнях і під різним кутом зору, нині ще багато питань залишаються невирішеними. Насамперед, на нашу думку, це стосується вивчення сучасних моделей функціонування муніципальної поліції в країнах Європейського Союзу, і особливий інтерес у цьому аспекті становить досвід постсоціалістичних країн Східної Європи [1; 2; 4; 8; 10].

Виклад основного матеріалу. Проведений аналіз наукової літератури з питання, яке стало предметом дослідження цієї статті, дає підстави вважати, що процес становлення органів правопорядку в системі місцевого самоврядування в Україні стискаються з низкою проблем, насамперед, юридичного характеру [7]. Нині наявне неоднозначне розуміння сутності громадських формувань з охорони правопорядку, що демонструється різними формами існування цих підрозділів та різним закріпленням їх в нормативних актах органів місцевого самоврядування, незважаючи на існування Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 р. № 1872.

Вихід із такої ситуації вбачається в прийнятті Закону України «Про муніципальну варту», який закріпить правовий статус муніципальної варті та її службовців, а також внесенням низки змін та доповнень

до законодавчих актів: Кодексу України про адміністративні правопорушення, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про національну поліцію» та інших нормативних актів, які дадуть змогу органам місцевого самоврядування підтримувати належний громадський порядок на території мешкання громади.

Проект Закону України «Про муніципальну варту» (№ 2890 від 18.05.2015 р., прийнятий у першому читанні) підготовлено на виконання Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р, яка серед основних повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня визначає забезпечення громадської безпеки. Водночас особливо гостро постало питання про створення на місцевому рівні підрозділів з охорони правопорядку в підпорядкуванні органів місцевого самоврядування після Революції гідності і початку загальнодержавної реформи децентралізації влади. Реформування правоохоронної системи, яке було започатковане прийняттям Закону України «Про Національну поліцію», цілком взаємопов'язане з подальшим реформуванням інституту місцевого самоврядування в Україні. Власне Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р1, передбачає створення муніципальних органів правопорядку, в якій зокрема зазначено, що «частина функцій із підтримки правопорядку буде передано під юрисдикцію місцевої (муніципальної) поліції, створеної за рішенням місцевих органів самоврядування, та буде фінансуватися за їх рахунок».

Створення органами місцевого самоврядування підрозділів муніципальної поліції, діяльність яких чітко регламентована, характерна для більшості європейських країн. Керуючись локальними нормативно-правовими актами, територіальні громади створюють підрозділи муніципальної поліції, що свідчить про спроможність органів місцевого самоврядування самостійно вирішувати проблему забезпечення громадського порядку та безпеки.

Тому викликає науковий інтерес функціонування муніципальної поліції саме в країнах зі схожою з Україною централізованою системою управління в державі.

Децентралізація в галузі забезпечення громадського порядку в Польщі призвела до створення муніципальних правоохоронних органів. Сучасна муніципальна варта в Польщі з'явилася під час створення територіальних органів самоврядування у 1990 р. Закон про поліцію від 6 квітня 1990 р. зумовив сферу функціонування муніципальної варті. Було надано змогу очільникам комун та міст налагодити роботу муніципальної варті за погодженням із міністром внутрішніх справ. Через кілька років інший закон від 21 липня 1995 р. призвів до ліквідації місцевої поліції. Проте було надано змогу створити муніципальну варту шляхом ухвалення рішення ради громади за погодженням із керівником місцевої поліції.

Сьогодні муніципальна варта [у містах має назву міської варті (Straż Miejska), у сільських та селищних органах місцевого самоврядування (гмінах) вони отримали назву гмінна варта (Straż gminna)] діє відповідно до Закону від 29 серпня 1997 р. «Про міську (гмінну) варту» (далі - Закон про муніципальну варту).

Закон говорить, що муніципальна варта [Straż Miejska (Gminna)] служить місцевій громаді, виконуючи свої завдання з повагою до гідності мешканців та їхніх громадянських прав. Муніципальна варта створюється органом місцевого самоврядування після консультації та погодження з начальником воєводської (обласної, столичної) державної поліції, адже про створення варти повідомляють воєводи. Треба зазначити, що сусідні територіальні громади можуть створювати об'єднану муніципальну варту, асоціації муніципальних варт сил для обслуговування кількох адміністративних одиниць.

Місцева влада, звертаючись до муніципальної варти, керується потребою виконання власних завдань щодо громади. Ці завдання включають також і питання дотримання громадського порядку та безпеки, тобто дії, спрямовані на захист здоров'я, життя, гідності, честі та власності. Кожен службовець муніципальної варти - стражник (strażnik) - працює на основі чинного трудового кодексу.

Фінансується муніципальна варта повністю з місцевого бюджету, надання дотацій (субвенцій) із державного бюджету не передбачено. З метою врегулювання діяльності муніципальної варти місцеві органи самоврядування затверджують їхні статuti.

Основною метою функціонування муніципальної варти є забезпечення життєдіяльності місцевої громади в умовах безпеки. Повноваження, на основі яких працює варта, - це закон про муніципальну варту, який надає охоронцям змогу контролювати, видавати накази, затримувати, проте це не є проявом влади стражника над спільнотою. Це лише дії, спрямовані на дотримання порядку та захист законних прав.

Патрулювання міської варти території громади не передбачає покарання громадськості шляхом накладання штрафів, але їхньою метою є контроль стану публічної поведінки проти порушення громадського порядку та втручання в разі потреби. Якщо посадових осіб муніципальної варти викликають втрутитися, то вони діють безпосередньо в цій конкретній ситуації правопорушення. Муніципальна варта також має надавати ефективну допомогу людям, які потребують допомоги або опинилися в складній ситуації. Стосовно кожної особи, щодо якої було вчинено правопорушення, стражник має взяти на себе ініціативу. Кожен службовець муніципальної варти має прагнути підвищити престиж стражника як правоохоронця, який піклується про безпеку і водночас про соціальну довіру. Громада очікує від стражника ініціативних професійних дій у сфері порядку та безпеки. Саме муніципальна варта виконує завдання громади щодо забезпечення порядку та безпеки на основі правил, законів та актів місцевого законодавства.

Соціальні очікування є високими, і місцева громада сприймає муніципального стражника як службовця доступного і професійного. Його служба проходить у складних умовах, пов'язаних із безпосередньою загрозою для здоров'я і життя.

Важливою складовою частиною діяльності є її співпраця з поліцією. Муніципальна варта співпрацює з поліцією відповідно до положень Закону про муніципальну варту, що міститься в ст. 9, де перераховано дії поліції та варти:

1) постійний обмін інформацією про загрози, що виникають у сфері безпеки людини, майнової безпеки та громадського порядку;

2) організація системи зв'язку поліції та варти з урахуванням місцевих потреб і можливостей, забезпечення постійної комунікації між поліцейськими підрозділами і стражниками;

3) координація розміщення поліцейських служб і варти, з урахуванням небезпек і загроз, що властиві для певної місцевості;

4) спільне проведення заходів із метою забезпечення порядку в місцях проведення масових зібрань, культурних, розважальних та спортивних заходів, а також в інших громадських місцях;

5) організація спільних тренінгів та навчань поліцейських та стражників;

6) обмін інформацією про події в громадських місцях, отриманою в результаті спостереження та реєстрації з використанням технічних засобів.

Отже, муніципальна варта має обов'язок співпрацювати з поліцією. Співробітництво визначається угодою, укладеною між керівництвом громади, представленим її головою, і поліцією, представленою керівником місцевої поліції. Угода передбачає періодичні зустрічі керівників або начальників, де визначаються загрози, що існують у громаді, спільні дії та завдання. Проводяться консультації щодо виконання завдань та підготовки фахівців за необхідності, обговорення завдань спільної службової діяльності. Це доводить, що обидва утворення мають багато подібних завдань у рамках співпраці з метою забезпечення громадського порядку і безпеки. У разі загроз громадській безпеці, стихійних лих або надзвичайних ситуацій, очільник громади за поданням керівника місцевої поліції може прийняти рішення на певний час використати муніципальну варту в спільній діяльності з поліцією. Поліція і муніципальна варта під час загроз і криз розглядаються як одне правоохоронне формування під час спільного виконання завдань.

Для того, щоб стати стражником, треба пройти обов'язкові медичні огляди та психологічні тестування. Кожен майбутній стражник має пройти базову підготовку на основі поліцейської програми, ознайомитися з низкою нормативних актів, що дають змогу діяти відповідно до закону: Закон про муніципальну варту від 29 серпня 1997 р., Закон про примусові заходи та вогнепальну зброю від 24 травня 2013 р., наказ міністра внутрішніх справ про правопорушення, за які муніципальна варта має право накладати штрафні санкції, від 17 листопада 2003 р., Закон про дорожній рух від 20 червня 1997 р. та ін.

Робочий час стражника муніципальної варти становить 40 годин на тиждень, якщо цей час перевищується, він компенсується додатковим вільним часом або оплатою за понаднормову роботу. Тривалість служби в поліції становить 40 годин на тиждень, перевищення цього часу також компенсується відповідно до ст. 33 Закону про поліцію від 6 квітня 1990 р., додатковим вільним часом або матеріальною винагородою. Як і поліцейський, стражник не може займатися додатковою оплачуваною роботою.

У своїй діяльності стражник не може допустити вчинків, які підривають довіру до муніципальної варти. Стражникам заборонено страйкувати (ст. 30 Закону про муніципальну варту). Проголошуючи присягу, стражник урочисто обіцяє служити державі і місцевій громаді, захищати громадський порядок і безпеку людей, дотримувати правопорядок і дисципліну, дбати

про добре ім'я служби (ст. 26 Закону про муніципальну варту). Службовцям муніципальної варті заборонено належати до політичних партій (ст. 30 Закону про муніципальну варту). Конституційний суд у своєму рішенні від 10 квітня 2002 р. визначив, що політичні партії не мають впливати на стражника, поліцейського шляхом перенесення політичних конфліктів, оскільки це може призвести до упереджених дій стражника, поліцейського. Така ситуація була б загрозливою і несприятливою для інтересів громадян і держави. Стражник має вважатися політично нейтральною, неупередженою особою, що є підґрунтям демократичного суспільства.

Стражники, виконуючи завдання із забезпечення громадського порядку і безпеки, часто перебувають у ситуаціях небезпечного впливу на здоров'я, а іноді й життя. Тому вони повинні мати відповідну психофізичну придатність, отримуючи професійну кваліфікацію під час навчання за програмою поліцейської підготовки. Співробітники муніципальної варті мають дозвіл на використання та застосування примусових засобів та вогнепальної зброї (на рівні із співробітниками поліції, Агентства внутрішньої безпеки, Служби зовнішньої розвідки, військовослужбовців військової жандармерії та багатьох інших формувань).

Закон чітко визначає правила користування та застосування спеціальних засобів правоохоронцями. Докладно описані способи застосування, а також дії після їх використання. Стражники здебільшого виконують свої завдання під час патрулювання, гарантуючи безпеку громадян, громадську безпеку та громадський порядок.

Згідно із Законом про муніципальну варту, стражник, виконуючи покладені на нього завдання, має право:

1) висловлювати зауваження, звертати увагу, давати усне попередження, а також застосовувати інші засоби виховного впливу;

2) вимагати документи в обґрунтованих випадках для встановлення особи;

3) затримувати осіб, які, очевидно, становлять пряму загрозу для життя або здоров'я громадян, а також майна, і негайно доставляти до найближчого відділення поліції;

4) контролювати дорожній рух;

5) користуватися захистом, що надається державним службовцям;

6) виконувати дії, передбачені наказом суду або прокуратури;

7) звертатися за допомогою до державних та місцевих органів влади;

8) застосовувати примусові заходи;

9) застосовувати вогнепальну зброю;

10) у невідкладних випадках звертатися за допомогою до установ, які працюють у комунальній сфері, та громадських організацій, а також до кожної особи для надання спеціальної допомоги;

11) проводити роз'яснювальні дії, направляти до суду висновки про покарання, обвинувачувати в суді та свідчити на захист - у порядку та обсязі, визначених у Кодексі процедур у справах про проступки;

12) спостерігати та фіксувати події в громадських місцях із використанням технічних засобів;

13) виконувати адміністративні завдання.

Отже, задля виконання своїх функцій польська муніципальна варта наділена правом застосовувати заходи примусу, а саме: фізичний вплив (силу), спеціальні

засоби та, починаючи з 2013 р., вогнепальну зброю. Законом про примусові заходи та вогнепальну зброю від 24 травня 2013 р. передбачено порядок зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також її застосування і використання. Польське законодавство передбачає високі вимоги до підготовки стражників, умов зберігання вогнепальної зброї, тому відповідний сертифікат (дозвіл на використання вогнепальної зброї) отримують від МВС Польщі не всі органи місцевого самоврядування, в яких було створено муніципальну варту.

Стражники мають обмеження і не можуть: 1) вести бізнес, 2) належати до політичних партій, 3) страйкувати.

Водночас стражники не можуть розраховувати на пільги, які мають службовці державних формувань унаслідок специфіки.

Зокрема стражники муніципальної варті не отримують право на: достроковий вихід на пенсію, поліцейську пенсію по інвалідності, компенсацію за шкоду, заподіяну здоров'ю або пошкодженню майна, нанесеного під час служби, додаткову оплачувану відпустку тривалістю 13 днів через службу в складних умовах, фінансову допомогу для отримання житла, певну житлову площу в разі виходу на пенсію, додаткову відпустку в розмірі, що залежить від стажу в службі, отримання грошових коштів у разі звільнення, допомогу, пов'язану з професійним навчанням та підвищенням кваліфікації, члени сім'ї померлого охоронця не мають права на пенсію потерпілого, один раз на рік безоплатно подорожувати громадським транспортом; не мають багато інших пільг, передбачених законодавством для службовців державних правоохоронних органів.

Тому, незважаючи на вищезгадані позитивні моменти, діяльність муніципальної варті в деяких територіальних громадах Польщі визнається малоефективною та дорогою, що вже призвело до ліквідації муніципальної варті у деяких територіальних громадах. Основна претензія територіальної громади до стражників полягає в дублюванні функцій державної дорожньої поліції, акценті на фіксуванні порушень правил дорожнього руху, а саме: перевищенні швидкості (фіксування за допомогою спеціальних приладів) та порушення правил паркування. Діяльність стражників у цих громадах була зосереджена на стягуванні штрафів із водіїв, водночас вони мало уваги приділяли забезпеченню громадського порядку та безпеки в публічних місцях, мало опікувалися чистотою вулиць і благоустроєм, тому їхня діяльність отримала негативну оцінку.

Члени таких територіальних громад вважають, що утримання муніципальної варті досить затратне для місцевих бюджетів, а вивільнені кошти після ліквідації муніципальної варті треба спрямувати на фінансування програм запобігання злочинності та на впровадження додаткових патрулів державної поліції [12].

Безпечні умови для життя людей та громади - одна з ключових цілей реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Зважаючи на те, що процес реформування місцевого самоврядування в Україні розгортається за прикладом Польщі, де відбулося докорінне перетворення суспільного сектора, було досягнуто рівня публічної влади, характерного для розвинутих західних країн, що спричинило суттєві позитивні перетворення в багатьох сферах громадського життя, актуальність наукового аналізу досвіду в цій сфері не викликає сумніву та дасть змогу сформулювати

організаційно-правові засади діяльності муніципальної варті в Україні й розробити механізм переходу до децентралізованих форм охорони громадського порядку.

Висновки. Формування безпечного життєвого середовища неможливе без урахування досвіду європейських країн колишнього «соціалістичного табору». Наявність підрозділів муніципальної поліції в цих країнах є прогресивним чинником, що вже призвів до позитивних результатів.

Правовою основою діяльності муніципальної варті в Польщі на державному рівні є спеціальний законодавчий акт, а на локальному рівні - статут муніципальної варті. Врегулювати діяльність аналогічних підрозділів в Україні, тобто вирішити проблему правового врегулювання діяльності підрозділів місцевих органів самоврядування, на які покладено забезпечення правопорядку, можна в разі прийняття Закону України «Про муніципальну варту», врахувавши позитивний досвід функціонування муніципальної варті в Польщі.

Література

1. Байрак С. Місцеве самоврядування Республіки Польща: особливості становлення та засади функціонування. *Studia Politologica Ucraino-Polona*. 2013. № 3. С. 255-262.
2. Білас А. І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. 227 с.
3. Волуйко О. М. Адміністративно-правові засади діяльності муніципальної міліції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Дніпропетровськ, 2015. 224 с.
4. Гудзь Т. І. Основи організації та діяльності муніципальної поліції у зарубіжних країнах: територіальні й

матеріально-фінансові аспекти. *Публічне право*. 2015. Вип. 4. С. 84-92.

5. Дубовик В. Б. Муніципальні форми та механізми забезпечення охорони права в Україні: проблеми теорії та практики : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02. Маріуполь, 2013. 29 с.

6. Капітонова Н. В. Муніципальна поліція в структурі органів публічної влади: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 236 с.

7. Капітонова Н. В. Муніципальна поліція: плюралізм наукових підходів / Н. В. Капітонова, Н. В. Харченко. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2017. № 1(55). С. 14-18.

8. Орлов В. А. Муніципальна поліція в постсоціалістичних країнах ЄС: компаративне дослідження. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2 (63). С. 12-18.

9. Петков С. В. Громадський порядок: місце й роль місцевої поліції в протидії проступкам проти громадського порядку. *Право та державне управління*. 2010. № 1. С. 44-55.

10. Проневич О. С. Організаційно-правові засади діяльності гмінної (міської) сторожі у Республіці Польща. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 2. С. 101-116.

11. Герман О. Як це у Польщі. Міський патруль поспішає на допомогу. 10.07.2015. URL: <http://lifepravda.com.ua/society/2015/07/10/197009>.

12. Znikająca straż miejska = Зникнення муніципальної варті. URL: <http://tomaszcukiernik.pl/artykuly/artykuly-wolnorynkowe/znikajaca-straz-miejska>.

Вдовиченко О. М.,
ад'юнкт

Одеського державного університету
внутрішніх справ